

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію Чжао Гана на тему «Філософська парадигма мовної підготовки педагогічних кадрів європейського простору освіти», подану на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії зі спеціальності 033 Філософії

Дисертація Чжао Гана «Філософська парадигма мовної підготовки педагогічних кадрів європейського простору освіти» торкається надзвичайно актуальної для сучасної філософії, філософії освіти проблематики – концептуального осмислення мовної підготовки в умовах глобалізації, мультикультурних освітніх середовищ та зростаючих мобільностей педагогів і здобувачів освіти. Автор переконливо аргументує, що мова функціонує не лише як інструмент навчання, а й як ключовий канал культурного обміну, когнітивного розвитку і аксіологічної соціалізації майбутнього вчителя. Теоретичний горизонт роботи розгортається у діалозі між класичною (Аристотель) та східною (Ван Янмін) традиціями, з подальшим залученням постмодерних критичних перспектив (Ж.-Ф. Ліотар, М. Фуко, Ж. Дерріда), що дозволяє концептуалізувати мовну освіту як поле смислових зусиль, плюралізму і деконструкції усталених педагогічних наративів.

Мета дослідження визначена чітко: здійснити філософський аналіз і запропонувати шляхи вдосконалення іноземномовної підготовки майбутніх педагогів у глобалізаційно-мультикультурному контексті європейського освітнього простору. Для її досягнення визначено послідовний комплекс завдань – від концептуального роз'яснення ключових термінів і методологічного підходу до розкриття аксіологічних параметрів у європейському та українському вимірах, окреслення напрямів модернізації й оцінки компетентнісного підходу. Об'єктом визначено процес іноземномовної підготовки в умовах глобальних освітніх змін, а предметом – методи її вдосконалення з орієнтацією на мовні, комунікативні та міжкультурні компетентності педагога.

Методологія дослідження демонструє міждисциплінарну синергію загальнонаукової процедури (аналіз, синтез, порівняння, узагальнення) поєднані з історико-логічним, системним, контекстуальним, критико-інтерпретаційним та кейс-стаді підходами, що забезпечує адекватне охоплення як теоретичних, так і прикладних вимірів мовної освіти. Принципи науковості, об'єктивності, інтеграції теорії й практики та культурно-історичної вкориненості дозволили авторам вивести аналіз за межі суто лінгводидактичної проблематики. Залучення постмодерністської ідеї піворанізації знання (після Ж.-Ф. Ліотара та Ж. Дерріда) додатково легітимує вибір відкритої методологічної рамки.

Структурно дисертація відповідає вимогам до кваліфікаційних робіт з філософії освіти: вступ, три розділи (теоретико-методологічний; аксіологічний у європейському та українському контекстах; праксеологічний із фокусом на модернізації та компетентнісному підході); висновки до розділів; узагальнені висновки; список літератури. Загальний обсяг становить 230 сторінок, з яких 194 припадає на основний текст, що свідчить про ґрунтовність опрацювання проблеми. Бібліографія налічує 197 позицій, включно з 20 іноземними джерелами, що забезпечує належну порівняльну та міжкультурну репрезентативність. Перший розділ систематизує сучасні наукові підходи до мовної підготовки та обґрунтовує методологічну платформу, другий порівнює ціннісні підстави мовної освіти в країнах ЄС і в Україні, третій розкриває напрями модернізації, у тім числі впровадження ІКТ і компетентнісних моделей. Виділення окремих підрозділів для європейського й українського вимірів створює аналітичну рамку для порівняльної аксіології. У роботі витримано логіку переходу від теорії до практики, що полегшує експертне оцінювання обґрунтованості висновків.

Наукова новизна заявлена диференційовано (вперше / уточнено / дістали подальшого розвитку) й загалом витримує вимоги до дисертацій рівня доктора філософії. Уперше здійснено філософсько-освітній аналіз мовної підготовки педагогічних кадрів у європейському просторі як ключового чинника культурного обміну й когнітивного розвитку, інтерпретованого через класичні й постмодерні концепти освітньої думки. Також критично проаналізовано

підходу з урахуванням балансу теорії та практики; інтеграція ІКТ, дистанційних і мобільних рішень (з прикладами освітніх застосунків та гейміфікованих платформ); розвиток міжкультурної компетентності через реальні комунікативні ситуації та академічну мобільність (ERASMUS+, DAAD). Автор обґрунтовує, що цифрові засоби можуть персоналізувати траєкторії навчання й підтримати адаптивність, але попереджає про небезпеку редукції глибинного змісту освіти до набору інструментальних навичок без належного теоретико-ціннісного підґрунтя. Підкреслюється потреба інтегрувати компетентнісний підхід з іншими педагогічними стратегіями для гармонійного розвитку особистості майбутнього вчителя. Результати дослідження можуть бути використані у проєктуванні навчальних планів, підвищенні кваліфікації викладачів, розробці політик інтернаціоналізації та внутрішніх систем забезпечення якості мовної освіти у ЗВО. Практичні орієнтири підкріплені аналізом динаміки глобальних освітніх трансформацій.

Узагальнюючи, слід відзначити, що дисертація Чжао Гана є завершеним самостійним науковим дослідженням, яке відповідає вимогам до праць на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 033 Філософія, демонструючи актуальність, методологічну продуманість, аксіологічну цінність і практичну релевантність для модернізації мовної підготовки педагогічних кадрів в Україні та в європейському освітньому просторі. Робота відзначається системністю викладу, широкою джерельною базою та міжкультурним ракурсом, що підсилює її значення для політик інтернаціоналізації освіти.

Вважаю доцільним рекомендувати дисертацію до подальшого розгляду й захисту.

Водночас є побажання, у перспективі було б добре розглянути:

- 1) Поглиблене теоретичне з'ясування аристотелівсько-неоконфуціанських підходів до виховання мовної суб'єктності педагога з постмодерними концептами деконструкції та плюралізму, щоб уточнити філософські межі поняття «мовна парадигма»;

компетентісний підхід, що нині домінує в реформуванні мовної освіти, з наголосом на його потенціалі та межах (ризики редукції теорії, потреба розвитку креативності й критичного мислення). Уточнено аксіологічні детермінанти мовної освіти в освітніх системах Великої Британії, Німеччини, Франції та Іспанії, де відображено перехід від лінгвоцентричних до міжкультурно-компетентісних моделей. В українському контексті ціннісні засади описано як «палімпсест» і «гібридність» синтезу національної спадщини з інноваційними педагогічними практиками. Подальшого розвитку дістали методологічні підходи до дослідження іноземномовної підготовки та праксеологічні орієнтири модернізації з урахуванням ІКТ. Сукупність положень новизни робить внесок у філософію освіти, аксіологію й компаративістику мовної підготовки.

До змістових досягнень роботи віднесу ґрунтовний аналіз європейських моделей мовної підготовки педагогів, у яких показано перехід від традиційного граматико-перекладного підходу до ціннісно орієнтованих, міжкультурно та студентоцентризованих практик, що вирізняють освітні системи Великої Британії, Німеччини, Франції й Іспанії. Автор демонструє, як постмодерністська ідеї адаптивності, інноваційності й деконструкції метаяваритивів знаходять відбиття в конкретних освітніх політиках цих країн, включно з акцентом на безперервне навчання та інтертекстуальність навчальних середовищ. Український сегмент дослідження подано як «палімпсест» із багатоваровим нашаруванням традицій, радянської спадщини та сучасних реформ, що породжує гібридні форми мовної освіти й підсилює потребу в перформативності та студентоцентризованості. Підкреслено роль гуманістичних, рефлексивних і етико-ціннісних якостей учителя як внутрішнього ресурсу мовної підготовки, що корелює з ідеєю глобальної грамотності. Такий підхід дозволяє побачити мовну освіту як простір інтеграції національної ідентичності та європейських стандартів і мобільностей. Аналітичні переходи між аксіологічними та праксеологічними площинами виконано послідовно та аргументовано.

Практична значущість дисертації полягає в окресленні конкретних векторів модернізації мовної підготовки майбутніх педагогів; впровадження праксеологічно зорієнтованих освітніх моделей; розгортання компетентісного

2) Було б добре розглянути розгортання праксеології цифрової багатомовності – включно зі штучним інтелектом, адаптивними платформами та автоматизованими перекладачами – як наступний етап модернізації мовної освіти в Європейському просторі.

3) Додатково розглянути аксіологічні параметри мовної підготовки в умовах воєнних, посткризових і міграційно напружених суспільств, зокрема з позиції підтримки культурної стійкості та педагогічної етики взаємодії.

Отже, дисертація повністю відповідає вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017р. №40 (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України №759 від 31.05.2019 р.) та п. 10 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 року №167, Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року №44 та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (із змінами, внесеними відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 21 березня 2022 року №341).

Рецензент:

Кандидат філософських наук, доцент
завідувач кафедри філософії
Навчально-наукового інституту філософії
та освітньої політики
Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова

Катерина І ОНЧАРЕНКО

Григорій Гончаренко Катерини
засвідчую факт виставлення
Атесту Катерини Гончаренко
Директор Інституту філософії та освітньої політики
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
17 07 2021